

ความเชื่อเรื่องการสักยันต์ของกลุ่มชาติพันธุ์หลี หมู่บ้านตงฟาง เมืองตงฟางมณฑลไห่หนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน

Beliefs of Tattooing among the Li ethnic group in Dong Fan village, Hainan
province, People's Republic of China

Zhao Jue*, สุภาวดี ยาดี และ Truong Thi Hang

Zhao Jue*, Supawadi Yadi And Truong Thi Hang

Received: 19 July 2024, Revised: 16 June 2025, Accepted: 26 June 2025

บทคัดย่อ

งานวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อวิเคราะห์ความเชื่อเรื่องลายสักของกลุ่มชาติพันธุ์หลี หมู่บ้านตงฟาง เมืองตงฟาง มณฑลไห่หนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน 2) เพื่อศึกษาลายสักและความหมายของลายสักกลุ่มชาติพันธุ์หลี หมู่บ้านตงฟาง เมืองตงฟาง มณฑลไห่หนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน ผลการศึกษาพบว่า มีรูปแบบลวดลายการสักยันต์จำนวน 8 ลวดลาย ได้แก่ ลายกบ ลายคราด ลายตะกร้า ลายแมลง ลายผีบรรพบุรุษ ลายฟ้าผ่า (ลายเหลยกง雷公纹) รูปตัวอักษร แสดงชื่อของตัวเองและลายอสิระ คือ 1) การทำเกษตรกรรม จำนวน 3 ลาย ได้แก่ ลายคราด ลายตะกร้า ลายแมลง ผู้หญิงหลีเชื่อว่าทำให้ชีวิตดีขึ้นและสามารถปกป้องพืชผลได้ 2) การปกป้องตัวเอง จำนวน 2 ลาย ได้แก่ ลายผีบรรพบุรุษ ลายฟ้าผ่า (ลายเหลยกง雷公纹) ผู้หญิงหลีเชื่อว่า การมีบรรพบุรุษอยู่ในโลกนี้สามารถปกป้องตัวเองได้ 3) การสืบทอดลูก จำนวน 1 ลายคือลายกบ ผู้หญิงหลีเชื่อว่ากบเป็นสัตว์ที่มีภาวะเจริญพันธุ์สูงเพราะกบมีท้องกลมเหมือนท้องของผู้หญิงที่ตั้งครรภ์ และ 4) ความรู้และสถานะ จำนวน 2 ลาย ได้แก่ รูปตัวอักษรแสดงชื่อของตัวเองและลายอสิระ ลายรูปตัวอักษรแสดงชื่อของตัวเองนี้สามารถทำให้ชีวิตของผู้หญิงหลีดีขึ้น นอกจากนี้ลายอสิระยังสะท้อนถึงครอบครัวและสถานะของผู้หญิงหลี ผู้หญิงหลีเชื่อว่ายังมีการสักยันต์จำนวนมาก ยิ่งสวยรวมถึงแสดงสถานะถึงความร่ำรวยของครอบครัวอีกด้วย สำหรับผู้หญิงหลีการสักยันต์เป็นสัญลักษณ์ของความปรารถนาที่จะทำให้ชีวิตของผู้หญิงหลีดีขึ้นและสามารถปกป้องตัวเอง

คำสำคัญ : การสักยันต์, ความเชื่อ, กลุ่มชาติพันธุ์หลี

Abstract

This independent study has two purposes, 1) to analyze the tattoo belief of the Li people in Dongfang Village, Dongfang City, Hainan Province, China 2) to study the meaning of tattoo among the Li people in Dongfang Village, Dongfang City, Hainan Province, China. Results of the research results found that there were 8 types of tattoo patterns: frog tattoo, rake tattoo, basket tattoo, insect tattoo, ancestor ghost tattoo, thunder god pattern, text pattern of showing one's name and free tattoo. 1) it was found that there were three types of tattoos with meanings and beliefs related to agriculture, rake tattoo, basket tattoo, and insect tattoo in order to make the lives of Li women better and to protect crops. 2) There are two types of tattoos with meanings and tattoos related to protecting oneself, ancestor ghost tattoo and thunder god tattoo. Li women believe that ancestors exist in this world and believe that ancestors can protect themselves. 3) The tattoo that has meanings and beliefs related to spreading children is the frog tattoo. Li women believe that frogs are highly reproductive animals because the frog's belly is as round as a pregnant woman's belly. 4) There are also tattoos that reflect the meaning and belief of knowledge and status. There are two kinds of tattoo designs that reflect their own names and free tattoos. Li women believe that tattoo designs that reflect their names can make Li women's lives better. In addition, there are Having free tattoos can reflect the family and status of Li women, Because Li women believe that the more tattoos they have, the more beautiful they look and reflect the family's wealth and status. For Li women, tattoos are not only pain and beauty on the skin, but also a symbol of their desire and desire to make their lives better and to protect themselves.

Keywords : Tattoo, Belief, Li Ethnic Group

บทนำ

การสักในสาธารณรัฐประชาชนจีนมีประวัติศาสตร์มายาวนาน โดยการสักเริ่มต้นตั้งแต่ยุคหินใหม่มนุษย์ใช้สีของปูนดินเหลืองและพีชมาถูกับร่างกายแต่เมื่อเวลาผ่านไปนาน ๆ สีก็จะจางลงไปหลังจากนั้นก็มีการนำเอาสีลงตรงจุดที่มีแผล การสักยันต์ลักษณะนี้ถือว่าเป็นการสักแบบดั้งเดิมของชาวจีน รอยสักในภาษาจีนจะเรียกว่า 刺青 (ชือชิง) หรือ纹身 (เหวินเฉิน) “纹เหวิน” คือสักส่วน“身เฉิน” คือร่างกาย ให้ความหมายของการสักไว้ว่า การใช้เข็มแหลมจิ้มแล้วเจาะเข้าผิวหนังเพื่อสร้างเป็นภาพหรืออักขระ และบาดแผลบนร่างกายจะเป็นภาพลวดลายแบบถาวร ซึ่งในสมัยโบราณชาวจีนจะสักบนหน้าหรือร่างกายเพื่อแสดงความนับถือธรรมชาติ ป้องกันตัวเองหรือเป็นสัญลักษณ์ของเผ่าเพื่อให้แยกแยะออกจากเผ่าอื่น (หลิว เฉียน, 2565, หน้า 13)

“รอยสัก” คนทั่วไปก็อาจจะนึกถึงรูปภาพ ลวดลาย ตัวหนังสือ ตัวอักขระหรือตัวเลขในรูปแบบต่าง ๆ รวมไปถึงรูปสัญลักษณ์ความหลากหลายที่แตกต่างกันตามความต้องการของผู้สัก ซึ่งหากพิจารณาแล้วจะพบว่า ในลวดลายของรอยสักนั้น มีความพิเศษอยู่และเป็นการสร้างการมีตัวตนของผู้สักอันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของเจ้าของรอยสักนั่นเอง การสักรูปรอยบนผิวหนังเป็นวัฒนธรรมของมนุษย์ที่มีมาแต่โบราณกาล ในยุคก่อนประวัติศาสตร์ มนุษย์ใช้สีทาตัวเป็นสัญลักษณ์ภายในกลุ่มและป้องกันภัยจากสัตว์ร้ายด้วยการใช้สีต่างๆ ตามธรรมชาติ ก่อนที่จะสร้างเครื่องมือในการสักและวิวัฒนาการจนกลายมาเป็นวัฒนธรรมการสัก ในการสักนั้นทุกสังคมวัฒนธรรมเกือบทั่วโลกต่างก็มีรอยสักตามจุดประสงค์ที่แตกต่างกันออกไป (ภัทรพล ภูริดำรงกุล (2553, หน้า 14)

ในสาธารณรัฐประชาชนจีนยังมีกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ที่ยังมีวัฒนธรรมการสักยันต์ เช่น กลุ่มชาติพันธุ์ชาวหลี เมืองไห่หนานที่มีประวัติการสักยันต์มายาวนาน การสักยันต์ของกลุ่มชาติพันธุ์หลีมีต้นกำเนิดมาจากเทพตำนานเป็นภาพสะท้อนของจิตวิทยาดั้งเดิมของมนุษย์ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการสักยันต์เป็นวัฒนธรรมอันเก่าแก่ และสะท้อนถึงความหวังดั้งเดิมของมนุษย์ ทั้งนี้การสักยันต์ยังเป็นภาพสะท้อนชีวิตของมนุษย์ในสมัยโบราณอีกด้วย ด้านานการสักยันต์ของกลุ่มชาติพันธุ์หลีแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ 1) ในความคิดดั้งเดิมของชาวหลีคิดว่าวิญญาณไม่ได้หายไป ในขณะที่มีชีวิตอยู่วิญญาณก็อยู่ในตัว ถ้าเสียชีวิตไปแล้ววิญญาณก็เป็นอิสระ สถานการณ์นี้ชาวหลีเรียกว่าเป็นผี ชาวหลีถือว่าผีบรรพบุรุษเป็นผีที่น่ากลัวที่สุด และเป็นผีที่ควบคุมชะตากรรมและความสุขของมนุษย์ โดยปกติจะมีข้อห้ามเรียกชื่อของบรรพบุรุษเพื่อป้องกันตนเองและครอบครัวไม่ให้บรรพบุรุษกลับมาโลกของมนุษย์ การสักยันต์จึงเปรียบเสมือนกฎที่บรรพบุรุษทิ้งไว้ ลูกหลาน

ต้องสักตามรูปแบบที่กำหนดไว้ถ้าไม่ได้สักในขณะที่มีชีวิตอยู่หลังจากเสียชีวิตไปแล้วบรรพบุรุษจะไม่ยอมรับและจะกลายเป็นผีป่า 2) เนื่องจากมีสงครามระหว่างทุกกลุ่มชาติพันธุ์ เกิดการแย่งชิงผู้หญิงของฝ่ายตรงข้ามเป็นรางวัล และนำมาเป็นทาส ดังนั้นแต่ละกลุ่มจะสักรูปแบบลวดลายบนร่างกายของผู้หญิงในกลุ่มของตัวเองเพื่อแยกแยะผู้หญิงคนไหนอยู่ในกลุ่มของตัวเอง 3) ในสมัยโบราณมนุษย์เผชิญกับภัยพิบัติใหญ่ ทุกสิ่งในโลกเกือบจะสูญพันธุ์เหลือเพียงสองพี่น้อง เนื่องจากข้อห้ามทางจริยธรรมพี่น้องไม่สามารถแต่งงานได้ แต่เพื่อสืบลูกหลานต่อไป สองพี่น้องจะไปหาคนที่แต่งงานด้วย แต่ด้วยไม่มีใครหลงเหลืออยู่เลย ดังนั้น เทพเจ้าอยู่บนสวรรค์คือ เทพเจ้าเหลยกง (雷公神) รู้เรื่องของพี่น้องสองคน เมื่อน้องชายออกไปหาภรรยาแต่งงานด้วย เทพเจ้าเหลยกง (雷公神) จึงสักลวดลายลงไปในหน้าของพี่สาวเพื่อให้พี่สาวจำพี่สาวไม่ได้ ทำให้พี่สาวกับน้องชายสามารถแต่งงานกันได้ และมนุษย์ก็สามารถขยายเผ่าพันธุ์เป็นกลุ่มชาติพันธุ์สืบมาปัจจุบัน ลักษณะทั่วไปที่พบการสักยันต์ของผู้หญิงหลายคนจะสักบนใบหน้า แขนและขา การสักยันต์ของทุกคนแตกต่างกัน บางคนมีการสักยันต์ที่ขามากกว่า หรือบางคนก็มีการสักยันต์ที่แขนมากกว่าส่วนอื่น ๆ ในร่างกาย แต่ปัจจุบันพบว่ากลุ่มชาติพันธุ์ที่มีผู้หญิงที่ยังมีการสักยันต์ในเกาะไหหลำน้อยแต่มีจำนวนไม่มากนัก และยังพบว่าหญิงสาวแทบจะไม่มีใครสักยันต์อีกต่อไป ดังนั้นการสักยันต์ที่ปรากฏเป็นเพียงร่องรอยทางวัฒนธรรมเก่าแก่ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ลี้สมัยโบราณและยังคงหลงเหลืออยู่มาถึงปัจจุบัน

การสักยันต์เป็นจิตวิญญาณอย่างหนึ่งของมนุษย์ โดยการสักยันต์นั้นได้มีการเล่าขานบอกกล่าวกันมาอย่างยาวนานไม่ว่าจะอยู่ในส่วนใด ๆ ของโลก ทั้งนี้หากจะกล่าวถึงการสักยันต์บนเรือนร่างของคนโดยทั่วไปแล้ว ก็อาจนึกถึงรูปภาพ ลวดลายตัวหนังสือตัวอักษรหรือตัวเลขในรูปแบบต่างๆ รวมไปถึงรูปสัญลักษณ์ความหลากหลายที่แตกต่างกันตามความต้องการของผู้ต้องการจะสัก ซึ่งหากจะพิจารณาให้ดีแล้วจะพบว่าในลวดลายต่าง ๆ ของลายสักนั้นมีความหมายและลักษณะพิเศษ และยังเป็นการสร้างการมีตัวตนของผู้สักเอง อันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของเจ้าของรอยสัก (พระอธิการอาทิตย์ อาทโร (เกิดแจ่ม) ,2565, หน้า, 16)

กล่าวถึงการสักยันต์ คือ การใช้เครื่องมือที่แหลมคมเช่นมีดและเข็มเพื่อแกะสลักลวดลายหรือสัญลักษณ์บนบางส่วนของร่างกายมนุษย์ซึ่งมีแขนและขาและทาสีเพื่อให้สามารถเก็บรักษาไว้ได้อย่างถาวร การสักยันต์ในภาษาอังกฤษ เรียกว่า “tattoo” ตำนานมาจากสองคำที่

สำคัญคือ หนึ่งคือคำโพลีเนเซีย เรียกว่า “ta” หมายถึงสิ่งมหัศจรรย์ อีกคำหนึ่งเรียกว่า “tatau” หมายถึงการทำเครื่องหมายบางสิ่งบางอย่าง(โจว เหยียนหลิง (2550, หน้า 1)

ชนกภรณ์ นรากร (2548, หน้า 17) กล่าวถึงรอยสักคือ ไม่ว่าจะเป็นความหมายที่กล่าวถึงการสักของไทยหรือการสักในความหมายสากลทั่วไป มีส่วนที่สอดคล้องกันและสามารถผนวกกันได้ว่า เป็นกรรมวิธีอย่างหนึ่งที่ใช้เครื่องมือปลายแหลมจุ่มหมึกแล้วแทงลงไปบนผิวหนัง เมื่อหมึกซึมลงไปในผิวหนังแล้วก็จะปรากฏเป็นรูปภาพหรือลวดลายตามทิศทางที่จุ่มแทงหรือลากวัตถุปลายแหลมนั้นไป ทั้งนี้โดยมีวัตถุประสงค์ของการสักเพื่อตกแต่งร่างกายให้งดงาม หรือเพื่อให้บังเกิดผลทางไสยศาสตร์และจะเห็นได้ว่าลายสักทุกชนิดย่อมมีความหมายไม่อย่างใดก็อย่างหนึ่ง ความหมายอาจเป็นไปอย่างสากล คือ เป็นที่เข้าใจของคนทั่วไปหรืออาจมีความหมายที่เข้าใจเฉพาะตัวผู้สักก็ได้ รูปรอยที่ใช้เป็นสัญลักษณ์ในการสัก นอกจากจะเป็นรูปรอยที่มีความหมายแล้วยังจะต้องมีความงามในเชิงสุนทรียภาพ มีความสง่าเป็นที่เกรงขามในเชิงจิตวิทยา ทั้งยังมีความชัดเจนในสัญลักษณ์นั้นๆโดยเหตุที่การสักเป็นทัศนศิลป์ สามารถทำความเข้าใจได้ด้วยการดู สามารถแสวงหาสุนทรียรสได้ด้วยสายตา ดังนั้นสัญลักษณ์ที่ใช้ในการสักจะต้องเป็นสัญลักษณ์ที่มีสุนทรียภาพให้ความหมายที่ลึกซึ้งจึงจะเป็นสัญลักษณ์ที่มีคุณค่าต่อสังคมทุกยุคสมัย

ดังนั้น การศึกษาวิจัยนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาความเชื่อเรื่องการสักยันต์ของกลุ่มชาติพันธุ์หลีหมู่บ้านตงฟาง เมืองตงฟาง มณฑลไห่หนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน เนื่องจากการสักยันต์ถือเป็นสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมโบราณของกลุ่มชาติพันธุ์หลีหมู่บ้านตงฟาง มณฑลไห่หนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน ที่มีคุณค่าและความสำคัญสำหรับชาวหลี การศึกษาวิจัยนี้จะช่วยให้เข้าใจถึงความเชื่อ รูปแบบการสักยันต์ซึ่งเป็นวัฒนธรรมของชาติพันธุ์หลีที่นับวันจะเลือนหายไป ผลการวิจัยครั้งนี้จะส่งผลให้ชาวหลีเกิดความตระหนักและหันมาสนใจอนุรักษ์วัฒนธรรมการสักยันต์ของตนเองมากขึ้น ตลอดจนสามารถเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการสักยันต์นี้ไปสู่สังคมภายนอกต่อไป

วิธีการวิจัย

1.การลงพื้นที่สำรวจข้อมูลเบื้องต้น

1.1 การเลือกชุมชน การศึกษาวิจัยความเชื่อเรื่องการสักยันต์ของกลุ่มชาติพันธุ์หลีหมู่บ้านตงฟาง เมืองตงฟาง มณฑลไห่หนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน ในครั้งนี้กำหนดพื้นที่ศึกษา กลุ่มชาติพันธุ์หลีหมู่บ้านตงฟาง เป็นหมู่บ้านที่ชาวหลีอาศัยอยู่ มีประชากรทั้งหมดประมาณ 1,529 คน และมีผู้หญิงหลีประมาณ 20 คนที่ยังมีการสักยันต์

1.2 การกำหนดประชากร จากการศึกษาและตรวจสอบบุคคลในหมู่บ้านนี้ได้พบบุคคลที่มีคุณสมบัติดังกล่าวซึ่งจะสามารถนำเป็นวิทยากรได้จำนวน 2 คน ได้แก่ ฝูย่าฮุย (符亚慧) อายุ 89 ปี เป็นเพศหญิงหลี่ที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านตงฟาง เมืองตงฟาง มณฑลไห่หนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน สามารถอธิบายความหมายและความเชื่อที่เกี่ยวกับการสักยันต์ของกลุ่มชาติพันธุ์หลี่ฝูไป๋หวู่ (符百五) อายุ 78 ปี เป็นเพศหญิงหลี่ที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านตงฟาง เมืองตงฟาง มณฑลไห่หนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน สามารถอธิบายความหมายและความเชื่อที่เกี่ยวกับการสักยันต์ของกลุ่มชาติพันธุ์หลี่ ทั้ง2คนนี้เป็นชาวหลี่ที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านตงฟาง เมืองตงฟาง มณฑลไห่หนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน มาตั้งแต่กำเนิดหรือย้ายเข้ามาอยู่อาศัยหรือมีความสัมพันธ์กับชุมชนชาติพันธุ์ลีมาไม่น้อย 10 ปีและเป็นชาวหลี่ที่สามารถบอกเล่าเรื่องราว ความทรงจำ ความหมาย และความสำคัญของการสักยันต์ของกลุ่มชาติพันธุ์หลี่

2.การเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวกับความเชื่อ และการสักยันต์ของกลุ่มชาติพันธุ์หลี่ในสาธารณรัฐประชาชนจีน

2.2 ศึกษาประวัติและความเป็นมาของการสักยันต์ในสาธารณรัฐประชาชนจีน

2.3 สร้างเครื่องมือวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยพิจารณาความถูกต้องของเนื้อหาและสำนวนที่ใช้แล้วนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาช่วยตรวจสอบ

2.4 ปรับแก้ไขเครื่องมือแบบสัมภาษณ์ตามข้อเสนอแนะ และนำไปเก็บข้อมูลภาคสนามกับกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ที่มีการสักยันต์ของกลุ่มชาติพันธุ์หลี่ หมู่บ้านตงฟาง เมืองตงฟาง มณฑลไห่หนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน

2.5 เครื่องมือและอุปกรณ์ในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ เครื่องบันทึกภาพ และเครื่องบันทึกเสียง กระดาษ ดินสอ ปากกา

2.6 การสังเกตในขณะสัมภาษณ์ การตอบคำถามของผู้ให้สัมภาษณ์ว่าตอบตรงประเด็นและตามข้อเท็จจริงที่เป็นการสังเกตกำหนดแนวทาง

3.การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ด้านรูปแบบลวดลายการสักยันต์ของกลุ่มชาติพันธุ์หลี่ หมู่บ้านตงฟาง เมืองตงฟาง มณฑลไห่หนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน

3.2 วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ด้านความเชื่อเรื่องการสักยันต์ของกลุ่มชาติพันธุ์หลี่ หมู่บ้านตงฟาง เมืองตงฟาง มณฑลไห่หนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน

3.3 นำเสนอผลการศึกษาวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

ผลการวิจัย

1.รูปแบบลวดลายการสักยันต์ของผู้หญิงหลี

จากการศึกษารูปแบบที่ของลวดลายการสักยันต์ที่ปรากฏบนร่างกายของผู้หญิงหลีพบจำนวน 8 ลายได้แก่ ลายกบ ลายคราด ลายตะกร้า ลายแมลง ลายผีบรรพบุรุษ ลายฟ้าผ่า (ลายเหลยกง雷公纹) รูปตัวอักษรแสดงชื่อของตัวเองและลายอิสระ ปรากฏความหมาย คือ 1) สำหรับความหมายของลายกบพบว่า ผู้หญิงชาวหลีจะถือว่ากบเป็นสัตว์ที่มีความสามารถสูงในการสืบพันธุ์ เพราะกบมีท้องกลมเหมือนท้องของผู้หญิงที่ตั้งครรภ์ นอกจากนี้กบยังเป็นสัตว์ที่มีประโยชน์ต่อการการเกษตรสามารถกินศัตรูพืชในทุ่งนาและปกป้องพืชผลได้ 2) ลายคราด สำหรับความหมายของลายคราดพบว่า ผู้หญิงชาวหลีจะถือว่าคราดเป็นอุปกรณ์ที่ขาดไม่ได้ในการเกษตรเป็นอุปกรณ์สำคัญที่ผู้หญิงหลีต้องพึ่งพาในการทำการเกษตรสามารถช่วยปรับระดับดินและเก็บวัชพืช 3) ลายตะกร้า สำหรับความหมายของลายตะกร้าพบว่า ผู้หญิงชาวหลีจะถือว่าตะกร้าเป็นอุปกรณ์ที่ขาดไม่ได้ในการเกษตรซึ่งเป็นอุปกรณ์ที่สำคัญสำหรับผู้หญิงหลีเป็นเครื่องมือแรงงานหรือเครื่องใช้ในการดำรงชีวิตและมีบทบาทหลักใช้ในการเก็บเมล็ดพืชหรือเมล็ดพืชสำรอง 4) ลายแมลง สำหรับความหมายของลายแมลงพบว่า ผู้หญิงชาวหลีจะถือว่าแมลงมีประโยชน์ต่อการเกษตรแมลงที่ดีสามารถกำจัดศัตรูพืชไม่ให้ทำลายพืชผลทางการเกษตรได้ 5) ลายผีบรรพบุรุษ สำหรับความหมายของลายผีบรรพบุรุษพบว่า ผู้หญิงชาวหลีจะถือว่าผีบรรพบุรุษสามารถปกป้องตนเองได้เป็นภูมิต่อบรรพบุรุษทั้งไว้ลูกหลานต้องสักตามรูปแบบที่กำหนดไว้ ถ้าไม่ได้สักในขณะที่มีชีวิตอยู่หลังจากเสียชีวิตไปแล้วบรรพบุรุษจะไม่ยอมรับเป็นลูกหลานของบรรพบุรุษ และลูกหลานผู้นั้นจะกลายเป็นผีป่า ดังนั้นผู้หญิงหลีจะสักลายผีบรรพบุรุษบนร่างกายเพราะเชื่อว่ามีผีบรรพบุรุษสามารถปกป้องได้ 6) ลายฟ้าผ่า (ลายเหลยกง雷公纹) สำหรับความหมายของลายฟ้าผ่า (ลายเหลยกง雷公纹) พบว่า ผู้หญิงชาวหลีจะถือว่าลายฟ้าผ่า (ลายเหลยกง雷公纹) หมายถึง การมีบรรพบุรุษคอยป้องกันตัวเองให้พ้นจากภัยร้ายต่างๆได้ 7) รูปตัวอักษรแสดงชื่อของตัวเอง สำหรับความหมายรูปตัวอักษรแสดงชื่อของตัวเองพบว่า ผู้หญิงชาวหลีจะถือว่าการสักชื่อของตัวเองบนร่างกายหมายถึงทำให้ชีวิตของตัวเองดีขึ้น เพราะการได้รับการศึกษาสามารถหางานได้มากขึ้น ไม่ใช่แค่การทำเกษตรกรรมแต่ยังรวมถึงงานทั่วๆไปอีกด้วยเพื่อที่สามารถสร้างรายได้มากขึ้นและชีวิตของ

ผู้หญิงหลิจะดีขึ้น ทั้งนี้การสักยันต์ด้วยลวดลายที่เป็นชื่อของตัวเองไม่ปรากฏให้เห็นอีกต่อไป มีเพียงการบอกเล่าจากการสัมภาษณ์ ของผู้ย้าย (符亚慧) 8) ลายอิสระ สำหรับความหมายของลายอิสระพบว่า ผู้หญิงชาวหลิจะถือว่าลายอิสระนี้แสดงถึงความงามของผู้หญิงหลิจะ กล่าวได้ว่ายังมีการสักยันต์จำนวนมากยังมีความสวยงามและยังแสดงให้เห็นถึงสถานภาพที่สูงขึ้นอีกด้วย เพราะในเวลานั้นมีเพียงคนที่มาจากครอบครัวที่ดีเท่านั้นที่สามารถจ้างช่างสักได้ วิธีการขอให้ช่างสักมาทำการสักจะต้องการฆ่าไก่ที่บ้านและเลี้ยงอาหารให้ช่างสัก ฉะนั้นจึงมีครอบครัวยากจนอีกจำนวนมากที่ไม่สามารถจ้างช่างสักได้ ถ้าต้องการสักทำได้เพียงการขอให้ญาติที่มีประสบการณ์การสักยันต์ในครอบครัวมาช่วยทำการสักให้เท่านั้น

2. ความเชื่อเรื่องการสักยันต์ของกลุ่มชาติพันธุ์หลี

มีความเชื่อเรื่องการสักยันต์ของกลุ่มชาติพันธุ์หลี จำนวน 8 ลาย ได้แก่ ลายกบ ลายคราด ลายตะกร้า ลายแมลง ลายผีบรรพบุรุษ ลายฟ้าผ่า (ลายเหลยกง 雷公纹) รูปตัวอักษรแสดงชื่อของตัวเองและลายอิสระ มีรายละเอียดต่อไปนี้

1) ลายกบ ปรากฏในการสัมภาษณ์ของผู้ไปหวู่ (符百五) ที่กล่าวว่า

“...การสักยันต์ของผู้หญิงหลิจะมีหลายรูปแบบ ลวดลายส่วนใหญ่ของผู้หญิงหลิจะถูก เลือกเอง รู้สึกลายสวยงามก็เลือกสักบนร่างกายได้ ลวดลายของผู้หญิงหลิจะจึงถูกเลือกตามการรับรู้ความงามของตนเอง บางรูปแบบลวดลายไม่มีความหมายเพียงแค่แสดงความงาม แต่บางลวดลายรูปแบบของผู้หญิงหลิจะมีความเชื่อ เช่น ลายกบ กบเป็นสัตว์ที่มีประโยชน์ที่สามารถกินศัตรูพืชในทุ่งนาและปกป้องพืชผลได้ ดังนั้นผู้หญิงหลิจะบางคนจึงสักลายกบบนร่างกายเพื่อให้การเกษตรพัฒนาไปได้ด้วยดีและเชื่อว่า ลายกบสามารถทำให้การเกษตรได้รับผลผลิตที่ดี...”

(การสัมภาษณ์, ผู้ไปหวู่ (符百五) วันที่ 29 เดือน ตุลาคม 2566)

นอกจากนี้ ลายกบยังการสื่อความหมายถึงสัตว์ที่มีบทบาทสำคัญในการมีลูกหลานมากมาย เนื่องจากในครอบครัวของของกลุ่มชาติพันธุ์หลี ผู้หญิงหลิจะมีหน้าที่สำคัญคือการเป็นแม่ที่ต้องมีลูกในการสืบทอดตระกูล ปรากฏในการสัมภาษณ์ของผู้ย้าย (符亚慧) ที่กล่าวว่า

“...ผู้หญิงหลิจะเชื่อว่าลายกบสามารถปกป้องการเกษตร ผู้หญิงหลิจะยังเชื่อว่าลายกบสามารถนำความโชคดีและปกป้องตัวเองได้ กบเป็นสัตว์ที่มีความสามารถสูงในการสืบพันธุ์ ท้องกลมของกบเหมือนท้องของผู้หญิงที่ตั้งครรภ์ ชาวหลิจะให้ความสำคัญอย่างยิ่งกับการแต่งงานและครอบครัวและการเกิดของลูก ในชาวหลิจะหลายคนถือว่ามีลูกมากมายเป็นความมั่งคั่งของครอบครัว และยังมี

ลูกในครอบครัวมากก็ยิ่งดีเท่านั้น หากผู้หญิงหนีแต่งงานแต่ไม่ให้กำเนิดมีลูกจะถูกครอบครัวตำหนิ ดังนั้นผู้หญิงหลายคนจะสักลายกบบนร่างกายเพื่อนำความโชคดีมาสู่ตัวเองตั้งครรรภ์และเพื่อป้องกันตัวเอง ดังนั้นผู้หญิงหนีจึงต้องการมีภาวะเจริญพันธุ์ที่แข็งแกร่งเหมือนกบเพื่อส่งเสริมความแข็งแกร่งและความเจริญรุ่งเรืองของกลุ่มชาติพันธุ์หลี...”

(การสัมภาษณ์, ผู้ชาย (符亚慧) วันที่ 29 เดือน ตุลาคม 2566)

จากตัวอย่างข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า ผู้หญิงหลีเชื่อว่ากบเป็นสัตว์ที่มีประโยชน์สำหรับผู้หญิงหลีและเป็นสัตว์ประเภทหนึ่งที่กินแมลงซึ่งจะสามารถช่วยปกป้องพืชผลได้ ดังนั้นผู้หญิงหลีจึงเชื่อว่าลายกบไม่เพียงแต่แสดงถึงความงามเท่านั้นแต่ยังสามารถทำให้การเกษตรได้รับผลผลิตที่ดีอีกด้วย นอกจากนี้ผู้หญิงหลียังเชื่อว่ากบเป็นสัตว์ที่มีภาวะเจริญพันธุ์สูงในการสืบพันธุ์ เช่นเดียวกับความเชื่อที่ว่าผู้หญิงหลีมีหน้าที่สำคัญคือการเป็นแม่ที่ต้องมีลูกในการสืบทอดตระกูล ฉะนั้นผู้หญิงหลีหลายคนจะสักลายกบบนร่างกายเพื่อนำความโชคดีมาสู่ตัวเองและเพื่อป้องกันตนเองในระหว่างตั้งครรภ์อีกด้วย การสักลายกบจะสามารถนำความโชคดีและทำให้วิถีชีวิตของชาวหลีดีขึ้นซึ่งจะกลายเป็นรูปแบบที่ผู้หญิงหลีต้องการสักบนร่างกาย

ภาพที่ 1 ภาพของลายกบ

ที่มา: ผู้ไปหวู่ (符百五) วันที่ 29 เดือน ตุลาคม 2566

2) ลายคราด ปรากฏในการสัมภาษณ์ของผู้ไปหวู่ (符百五) ที่กล่าวว่า

“...ในอดีตชีวิตของชาวหลียากลำบากมากซึ่งเป็นการดำรงชีวิตด้วยการเกษตรผู้หญิงหลีไม่เพียงแต่ต้องดูแลครอบครัวเท่านั้นแต่ยังต้องทำงานด้วย เช่น การปรุงอาหาร การเก็บเกี่ยวและอื่นๆ หากชาวหลียากทำให้ชีวิตดีขึ้นจึงต้องพยายามทำงานเพื่อให้พืชผลผลิตดีคราดเป็นอุปกรณ์ที่ขาดไม่ได้ในการเกษตรเป็นเครื่องมือที่ชาวหลีต้องการในตลอดชีวิต ดังนั้นผู้หญิงหลีจึงชอบรูปแบบนี้จึงสักบนร่างกายเชื่อว่าคราดสามารถทำให้ชีวิตดีขึ้นได้...”

(การสัมภาษณ์, ผู้ไปหวู่ (符百五) วันที่ 29 เดือน ตุลาคม 2566)

จากตัวอย่างข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า คราดเป็นเครื่องมือใช้เกี่ยวกับการไถที่ดินและเก็บเกี่ยวพืชผล ผู้หญิงหลิเชื่อว่าใช้คราดทำการเกษตรจะทำงานได้ดีและทำให้ดินดี และมีความเชื่อว่าคราดเป็นเครื่องมือที่จะทำให้ชาวหลิทำงานได้ดี ถ้าทำงานดีขึ้นก็คือ ดินดี ผลผลิตดีและส่งผลให้ชีวิตดีขึ้น ดังนั้นผู้หญิงหลิจึงสักลายคราดบนร่างกายเพราะเชื่อว่าคราดสามารถทำให้ชีวิตของผู้หญิงหลิดีขึ้น

ภาพที่ 2 ภาพของลายคราด

ที่มา:ผู้ไปหู่ (符百五) วันที่ 29 เดือน ตุลาคม 2566

3) ลายตะกร้า ปรากฏในการสัมภาษณ์ของฝูย่าฮุย (符亚慧) ที่กล่าวว่า

“...ตะกร้าเป็นเครื่องมือแรงงานหรือเครื่องใช้ในการดำรงชีวิตและมีบทบาทหลักซึ่งใช้ในการเก็บเมล็ดพืชหรือเมล็ดพืชสำรอง ในอดีตตะกร้าเป็นเครื่องมือแรงงานที่ขาดไม่ได้ในกระบวนการผลิตทางการเกษตร โดยปกติเมื่อเมล็ดพืชได้ผลผลิตที่ดีชาวหลิจะใช้ตะกร้าเป็นสิ่งสำคัญที่เก็บกินของชาวหลิ ดังนั้นตะกร้าเป็นเครื่องมือสำคัญในการผลิตและชีวิตทางการเกษตรของชาวหลิ ดังนั้นผู้หญิงหลิจึงชอบรูปแบบนี้จึงสักบนร่างกายเชื่อว่าสามารถทำให้ชีวิตดีขึ้นได้...”

(การสัมภาษณ์, ฝูย่าฮุย (符亚慧) วันที่ 29 เดือน ตุลาคม 2566)

จากตัวอย่างข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า ตะกร้าใช้ในการทำการเกษตรกรรมเพื่อการเก็บเมล็ดพืชหรือเมล็ดพืชสำรองเป็นอุปกรณ์ที่ขาดไม่ได้ในการทำการเกษตรกรรมเพื่อให้ชีวิตของชาวหลิยังมีอาหารการกินอยู่ และตะกร้าเป็นสิ่งสำคัญของชาวหลิ ผู้หญิงหลิจึงสักลายตะกร้าในร่างกายซึ่งเชื่อว่าลายตะกร้าสามารถทำให้ชีวิตดีขึ้นได้

ภาพที่ 3 ภาพของลายตะกร้า

ที่มา:ผู้ไปหวู่ (符百五) วันที่ 29 เดือน ตุลาคม 2566

4) ลายแมลง ปรากฏในการสัมภาษณ์ของผู้ย่าฮุย (符亚慧) ที่กล่าวว่า

“... ในอดีตการปลูกพืชจะพบศัตรูพืชหลายชนิดที่จะทำให้พืชผลเสียหาย ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างมากสำหรับแมลงที่มีประโยชน์ ชาวหลีถือว่าแมลงเป็นแมลงอะไรก็ได้แต่ทุกอย่างที่เกี่ยวกับแมลงต้องเป็นแมลงที่มีประโยชน์ที่สามารถป้องกันพืชผลและไม่ให้พืชผลถูกทำลายได้ เพื่อช่วยให้พืชเจริญเติบโตได้ดีขึ้น พืชผลเติบโตได้ดี การเก็บเกี่ยวก็จะยิ่งดีขึ้นเท่านั้น สามารถทำให้ท้องอิ่มได้และชีวิตของชาวหลีก็จะยิ่งดีขึ้น ดังนั้นผู้หญิงหลีจึงเชื่อว่าการสักลวดลายนี้บนร่างกายสามารถทำให้พืชเจริญเติบโตได้อย่างราบรื่นและไม่ถูกศัตรูพืชโจมตี...”

(การสัมภาษณ์, ผู้ย่าฮุย (符亚慧) วันที่ 29 เดือน ตุลาคม 2566)

จากตัวอย่างข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า ชาวหลีถือว่า ลายแมลงเป็นแมลงอะไรก็ได้แต่ทุกอย่างที่เกี่ยวกับแมลงต้องมีประโยชน์ที่ดีสำหรับพืชผลซึ่งแมลงเป็นแมลงทั่วไปแต่ต้องเป็นแมลงที่ดีจะช่วยให้พืชเจริญเติบโตได้ดีขึ้นและสามารถป้องกันพืชผลและไม่ให้พืชผลถูกทำลาย พืชผลเจริญเติบโตได้ดีขึ้นการเก็บเกี่ยวก็จะยิ่งดีขึ้นจะสามารถทำให้ท้องอิ่มได้และชีวิตของชาวหลีก็จะยิ่งดีขึ้น ดังนั้นผู้หญิงหลีจึงเชื่อว่าลายแมลงสามารถป้องกันพืชผลและช่วยให้พืชเจริญเติบโตได้ดีขึ้น

ภาพที่ 4 ภาพของลายแมลง

ที่มา:ผู้ย่าฮุย (符亚慧) วันที่ 29 เดือน ตุลาคม 2566

5) ลายผีบรรพบุรุษ ปรากฏในการสัมภาษณ์ของผู้ย้ายอยู่ (符亚慧) ที่กล่าวว่า

“...ผู้หญิงหลีมี่ตำนานการสักยันต์ของกลุ่มชาติพันธุ์หลี ในความคิดดั้งเดิมของผู้หญิงหลีคิดว่าวิญญาณไม่ได้หายไป ในขณะที่มีชีวิตอยู่วิญญาณก็อยู่ในตัวถ้าเสียชีวิตแล้ววิญญาณก็เป็นอิสระ ผู้หญิงหลีเรียกว่าเป็นผี ผู้หญิงหลีถือว่าผีบรรพบุรุษเป็นผีที่น่ากลัวที่สุดซึ่งสามารถควบคุมชะตากรรมและความสุขของมนุษย์โดยปกติห้ามเรียกชื่อของบรรพบุรุษ เพราะผู้หญิงหลีถือว่าการเรียกชื่อของบรรพบุรุษเป็นการขาดความเคารพต่อบรรพบุรุษ ดังนั้นเพื่อไม่ให้บรรพบุรุษกลับมาโลกของมนุษย์และทำร้ายมนุษย์โดยทั่วไปจะไม่เรียกชื่อของบรรพบุรุษ ลายผีบรรพบุรุษเป็นกฎที่บรรพบุรุษทิ้งไว้ลูกหลานต้องสักตามรูปแบบที่กำหนดไว้ ถ้าคนไหนไม่ได้สักในขณะที่มีชีวิตอยู่หลังจากเสียชีวิตไปแล้วบรรพบุรุษจะไม่ยอมรับเป็นลูกหลานของบรรพบุรุษจะกลายเป็นผีป่า ดังนั้นผู้หญิงหลีจะสักลายผีบรรพบุรุษบนร่างกายเชื่อว่ามีผีบรรพบุรุษสามารถปกป้องได้...”

(การสัมภาษณ์, ผู้ย้ายอยู่ (符亚慧) วันที่ 29 เดือน ตุลาคม 2566)

จากตัวอย่างข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า ผู้หญิงหลีมี่ตำนานเกี่ยวข้องกับลายผีบรรพบุรุษ เพราะผู้หญิงหลีเชื่อว่าเมื่อคนยังมีชีวิตอยู่วิญญาณจะอยู่ร่วมกันในร่างกายของตนเอง แต่เมื่อเสียชีวิตไปแล้ววิญญาณก็เป็นอิสระ สถานการณ์นี้ผู้หญิงหลีจะเรียกว่าเป็นผี และผู้หญิงหลีถือว่าผีบรรพบุรุษเป็นผีที่น่ากลัวที่สุด ซึ่งสามารถควบคุมชะตากรรมและความสุขของมนุษย์ โดยปกติในชีวิตประจำวันของชาวหลีห้ามเรียกชื่อของบรรพบุรุษ การเรียกชื่อของบรรพบุรุษเป็นการไม่เคารพบรรพบุรุษ ดังนั้นเพื่อป้องกันไม่ให้บรรพบุรุษกลับมาโลกของมนุษย์ผู้หญิงหลีจะไม่เรียกชื่อของบรรพบุรุษ เพื่อป้องกันตัวเอง ลายผีบรรพบุรุษเป็นลวดลายที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษ หากผู้หญิงหลีไม่ได้สักลวดลายที่บรรพบุรุษกำหนดไว้ เมื่อเสียชีวิตไปแล้วบรรพบุรุษจะไม่ยอมรับเป็นลูกหลานของบรรพบุรุษ และจะกลายเป็นผีป่า ผู้หญิงหลีจึงมีความเชื่อว่าการสักลวดลายที่บรรพบุรุษกำหนดไว้ จะสามารถคุ้มครองตนเองได้

ภาพที่ 5 ภาพของลายผีบรรพบุรุษ

ที่มา:ผู้ไปหวู่ (符百五) วันที่ 29 เดือน ตุลาคม 2566

6) ลายฟ้าผ่า (เหลยกง雷公纹) ปรากฏในการสัมภาษณ์ของฝูย่าฮุย (符亚慧) ที่กล่าวว่า “...ชาวหลี่เชื่อว่าเทพเจ้าฟ้าผ่า (เทพเจ้าเหลยกง 雷公神) เป็นเทพเจ้าที่ยิ่งใหญ่ที่สุดของกลุ่มชาติพันธุ์หลี่ เทพเจ้าฟ้าผ่า (เทพเจ้าเหลยกง 雷公神) เป็นเทพเจ้าองค์หนึ่งที่ควบคุมสวรรค์และแผ่นดินโลกของมนุษย์ ชาวหลี่มีตำนานการสักยันต์ที่เกี่ยวข้องกับลายฟ้าผ่า (ลายเหลยกง 雷公纹) ในสมัยโบราณมนุษย์เผชิญกับภัยพิบัติใหญ่ทุกสิ่งในโลกแค่เหลือเพียงสองพี่น้องเนื่องจากข้อห้ามทางจริยธรรมพี่น้องไม่สามารถแต่งงานได้เพื่อสืบต่อลูกหลานต่อไปสองพี่น้องจะไปหาคนที่แต่งงานได้แต่มองไปรอบๆมีเพียงสองพี่น้องดังนั้น เทพเจ้าอยู่บนสวรรค์มีเทพเจ้าองค์หนึ่งคือเทพเจ้าฟ้าผ่า (เทพเจ้าเหลยกง 雷公神) รู้แล้วจะมาเจอพี่น้องสองคนอยากให้สอนคนแต่งงานแต่น้องชายไม่ยอมรับแต่งงานกับพี่สาวและออกไปหาภรรยา...ดังนั้นเทพเจ้าฟ้าผ่า (เทพเจ้าเหลยกง 雷公神) ก็สักยันต์อยู่บนหน้าของพี่สาวเพื่อให้น้องชายจำพี่สาวไม่ได้พี่สาวกับน้องชายก็สามารถแต่งงานได้มนุษย์สามารถเผยแพร่ได้เป็นกลุ่มชาติพันธุ์หลี่ในปัจจุบัน ดังนั้นชาวหลี่จะเชื่อเทพเจ้าเหลยกงเป็นอย่างมากและเชื่อกันว่าชาวหลี่ถูกสร้างขึ้นโดยเทพเจ้าเหลยกง ดังนั้นผู้หญิงหลี่ชอบสักลวดลายนี้บนร่างกายซึ่งเชื่อว่าลายนี้สามารถปกป้องตัวเองได้...”

(การสัมภาษณ์, ฝูย่าฮุย (符亚慧) วันที่ 29 เดือน ตุลาคม 2566)

จากตัวอย่างข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า ชาวหลี่มีตำนานของตนเองที่เกี่ยวข้องกับเทพเจ้าเหลยกง (雷公神) ผู้หญิงหลี่ถือว่า เทพเจ้าเหลยกง (雷公神) สามารถการลงโทษและควบคุมสวรรค์และแผ่นดินโลกของมนุษย์ เทพเจ้าเหลยกง (雷公神) ไม่เพียงเป็นบรรพบุรุษของชาวหลี่แต่ยังรวมถึงความเชื่อของชาวหลี่ด้วยซึ่งชาวหลี่เชื่อว่าสามารถใช้พลังงานของเทพเจ้าเหลยกง (雷公神) เพื่อตระหนักถึงความปลอดภัยของชาวหลี่และสามารถปกป้องตัวเองได้ ดังนั้นผู้หญิง

หลี่จิ้งสักลายฟ้าผ่า (ลายเหลยกง雷公纹) บนร่างกายซึ่งเชื่อว่ามีเทพเจ้าฟ้าผ่า (เทพเจ้าเหลยกง雷公神) ที่สามารถป้องกันตัวเองได้

ภาพที่ 6 ภาพของลายฟ้าผ่า

ที่มา:ฝูย่าฮุย (符亚慧) วันที่ 29 เดือน ตุลาคม 2566

7) รูปตัวอักษรแสดงชื่อของตัวเอง ปรากฏในการสัมภาษณ์ของฝูย่าฮุย (符亚慧) ที่กล่าวว่า “...ในอดีตชาวหลี่ไม่มีการศึกษาและยังไม่มีภาษาของตนเอง ผู้หญิงหลี่หลายคนไม่รู้จะวิธีการเขียนและการอ่านแต่อยากจำชื่อของตัวเอง ดังนั้นผู้หญิงหลี่บางคนจะไปหาคนที่มีการศึกษาเพื่อช่วยเขียนชื่อของตนเอง จากนั้นผู้หญิงหลี่บางคนจะสักชื่อของตนเองบนร่างกายเพื่อให้ผู้อื่นรู้จักชื่อของตนเองและสามารถจำชื่อของตัวเองได้ ถึงแม้ว่าชาวหลี่จะไม่มีภาษาของตนเองแต่ผู้หญิงหลี่หลายคนยังคงหวังว่าอยากได้รับการศึกษา ไม่อยากเป็นคนที่ไม่รู้จักภาษาและรู้สึกว่าจะสามารถเปลี่ยนชีวิตและทำให้ชีวิตดีขึ้นได้ เพราะการได้รับการศึกษาสามารถหางานได้มากขึ้น ไม่ใช่แค่การทำเกษตรกรรมแต่ยังรวมถึงงานทุกอย่างไปอีกด้วยเพื่อที่สามารถสร้างรายได้มากขึ้นและชีวิตของผู้หญิงหลี่จะดีขึ้น...”

(การสัมภาษณ์, ฝูย่าฮุย (符亚慧) วันที่ 29 เดือน ตุลาคม 2566)

จากตัวอย่างข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า ชาวหลี่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่ไม่มีภาษาของตนเอง แต่ผู้หญิงหลี่หลายคนยังคงหวังว่าจะได้รับการศึกษา ผู้หญิงหลี่เชื่อว่า ถ้ามีความรู้ ชีวิตของผู้หญิงหลี่สามารถดีขึ้นซึ่งมีโอกาสมารถทำงานอย่างอื่นได้ เพราะการได้รับการศึกษาสามารถหางานได้มากขึ้น ไม่ใช่แค่การทำเกษตรกรรมแต่ยังรวมถึงงานทุกอย่างไปอีกด้วย เพื่อที่สามารถสร้างรายได้มากขึ้นและชีวิตของผู้หญิงหลี่จะดีขึ้น ดังนั้นผู้หญิงหลี่จึงเชื่อว่าลายนี้สามารถทำให้ชีวิตของผู้หญิงหลี่ดีขึ้น จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลนี้พบว่า ไม่ปรากฏรูปตัวอักษรแสดงชื่อของตัวเองบนร่างกายของผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง 2 คน คือ ฝูย่าฮุย (符亚慧) และ ฝูไป่หู่ (符百五)

8) ลายอิสระ ปรากฏในการสัมภาษณ์ของผู้ไปหวู่ (符百五) ที่กล่าวว่า “...เมื่อพูดถึงการสักยันต์ หลายคนกลัวความเจ็บปวด ดังนั้นจึงกลัวที่จะสัก แต่ในเวลานั้นการสักยันต์ได้กลายเป็นลักษณะเฉพาะของสังคมและถ้าไม่ได้รับการสักยันต์หลายคนจะคิดว่าคนนี้เป็นคนแปลก ถึงแม้ว่าจะเป็นคนที่กลัวความเจ็บปวดแต่ยังจำเป็นต้องสัก นอกจากนี้ถ้าคนไม่ยอมสักคนจะถูกพ่อแม่เรียกให้ไปสัก ดังนั้นการสักยันต์จึงกลายเป็นสัญลักษณ์ในเวลานั้นที่ผู้หญิงหลิต้องการสัก ผู้หญิงหลิถือว่ายิ่งมีการสักยันต์จำนวนมากก็ยิ่งดูสวยขึ้น แต่ในเวลานั้นมีเพียงคนที่มีครอบครัวที่ดีเท่านั้นที่สามารถจ้างช่างสักได้ เพราะการขอให้ช่างสักมาสักจะต้องการฆ่าไก่ที่บ้านและเลี้ยงอาหารให้ช่างสัก ดังนั้นเฉพาะคนที่มีครอบครัวที่ดีเท่านั้นที่สามารถจ้างช่างสักได้ แต่มีครอบครัวยากจนจำนวนมากที่สามารถจ้างช่างสักได้ ถ้าอยากสักแค่ขอให้ญาติที่มีประสบการณ์การสักยันต์ในครอบครัวมาช่วย ผู้หญิงหลิถือว่ายิ่งมีการสักยันต์จำนวนมากก็ยิ่งดูสวยขึ้นและสะท้อนถึงครอบครัวร่ำรวยและสถานะยังดี ดังนั้นจะมีการสักยันต์จำนวนมากมายที่ไม่สามารถตั้งชื่อได้และไม่มี ความหมาย...”

(การสัมภาษณ์,ผู้ไปหวู่ (符百五) วันที่ 29 เดือน ตุลาคม 2566)

จากตัวอย่างข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า ผู้หญิงหลิถือว่ายิ่งมีการสักยันต์จำนวนมากก็ยิ่งดูสวยขึ้น แต่ในเวลานั้นมีเพียงคนมาจากครอบครัวที่ร่ำรวยเท่านั้นที่สามารถจ้างช่างสักได้ ครอบครัวที่ยากจนสามารถขอให้ญาติที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการสักยันต์ช่วยมาทำการสักยันต์เท่านั้น ผู้หญิงหลิเชื่อว่ายิ่งมีการสักยันต์จำนวนมากก็ยิ่งดูสวยขึ้นและยังสะท้อนถึงครอบครัวร่ำรวยและสถานะยังดี ดังนั้นจะมีการสักยันต์จำนวนมากมายที่ไม่สามารถตั้งชื่อได้และไม่มี ความหมาย

ภาพที่ 7 ภาพของลายอิสระ

ที่มา:ฝูย่าฮุย (符亚慧) วันที่ 29 เดือน ตุลาคม 2566

ภาพที่ 8 ภาพของลายอิสระ

ที่มา:ผู้ไปหวู่ (符百五) วันที่ 29 เดือน ตุลาคม 2566

การศึกษาความเชื่อเรื่องการสักยันต์ของกลุ่มชาติพันธุ์หลี หมู่บ้านตงฟาง เมืองตงฟาง มณฑลไห่หนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน ผู้หญิงหลีแสดงถึงความปลอดภัยที่จะมีชีวิตที่ดีขึ้นผ่านความเชื่อในการสักยันต์ สำหรับผู้หญิงหลีการสักยันต์ไม่ได้เป็นเพียงความเจ็บปวดและความงามของผิวหนังแต่ยังเป็นสัญลักษณ์ของความปลอดภัยที่จะทำให้ชีวิตของผู้หญิงหลีดีขึ้น

สรุปผลวิจัย

จากการศึกษาความเชื่อเรื่องการสักยันต์ของกลุ่มชาติพันธุ์หลี หมู่บ้านตงฟาง เมืองตงฟาง มณฑลไห่หนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน พบว่ามีรูปแบบของลวดลายการสักยันต์ที่ปรากฏบนร่างกายของผู้หญิงหลีมีจำนวน 8 ลวดลาย ลักษณะลวดลายส่วนใหญ่เป็นเส้นตรง เส้นลาดเอียง เส้นโค้ง วงกลม และจุด ผสมผสานเป็นลวดลายที่หลากหลายเป็นการสักโดยใช้หนามหวายซึ่งเป็นเถาวัลย์ชนิดหนึ่งมีสีขาว มีหนามนิยมนำมาปลุกในท้องถิ่น นำหนามหวายจุ่มด้วยสีที่ได้จากธรรมชาติ เช่น ใบไม้ เปลือกไม้ผสมกับน้ำและต้มจนกลายเป็นสีน้ำเงิน จากนั้นใช้หนามหวายทิ่ม/แทงลงไปที่ผิวหนังให้เกิดลวดลายต่าง ๆ มีรายละเอียดต่อไปนี้

1) ลายกบ สำหรับความหมายของลายกบพบว่า ผู้หญิงชาวหลีจะถือว่ากบเป็นสัตว์ที่มีภาวะเจริญพันธุ์สูงเพราะกบมีท้องกลมเหมือนท้องของผู้หญิงที่ตั้งครรภ์และเป็นสัตว์ที่มีประโยชน์ต่อการการเกษตรสามารถกินศัตรูพืชในทุ่งนาและปกป้องพืชผลได้

2) ลายคราด สำหรับความหมายของลายคราดพบว่า ผู้หญิงชาวหลีจะถือว่าคราดเป็นอุปกรณ์ที่จำเป็นและขาดไม่ได้ในการเกษตร เพราะเป็นอุปกรณ์สำคัญที่ผู้หญิงหลีต้องพึ่งพาในการทำการเกษตรสำคัญที่ผู้หญิงหลีต้องพึ่งพาในการทำการเกษตรสามารถช่วยปรับระดับดินและเก็บวัชพืช

3) ลายตะกร้า สำหรับความหมายของลายตะกร้าพบว่า ผู้หญิงชาวหลีจะถือว่าลายตะกร้าเป็นอุปกรณ์ที่จำเป็นและขาดไม่ได้ในการเกษตรซึ่งเป็นอุปกรณ์ที่สำคัญสำหรับผู้หญิงหลีสามารถช่วยใช้ในการเก็บเมล็ดพืชหรือเมล็ดพืชสำรอง

4) ลายแมลง สำหรับความหมายของลายแมลงพบว่า ผู้หญิงชาวหลีจะถือว่าแมลงมีประโยชน์ต่อการเกษตร แมลงที่ดีสามารถกำจัดศัตรูพืชไม่ให้ทำลายพืชผลทางการเกษตรได้

5) ลายผีบรรพบุรุษ ลายผีบรรพบุรุษของผู้หญิงหลีแต่ละคนแตกต่างกัน สำหรับความหมายของลายผีบรรพบุรุษพบว่า ผู้หญิงชาวหลีจะถือว่าลายผีบรรพบุรุษสามารถคุ้มครองตนเองได้

6) ลายฟ้าผ่า (ลายเหลยกง雷公纹) สำหรับความหมายลายของฟ้าผ่า (ลายเหลยกง雷公纹) พบว่า ผู้หญิงชาวหลีจะถือว่าลายฟ้าผ่า (ลายเหลยกง雷公纹) หมายถึงการมีบรรพบุรุษที่สามารถป้องกันตัวเองได้

7) รูปตัวอักษรแสดงชื่อของตัวเอง ลักษณะของรูปตัวอักษรแสดงชื่อของตัวเองของผู้หญิงหลีแต่ละคนแตกต่างกัน เพราะกลุ่มชาติพันธุ์หลีไม่มีภาษาเขียนเป็นของตัวเอง ทั้งนี้ผู้หญิงหลีบางคนไม่ได้รับการศึกษาแต่อยากจำชื่อของตัวเองได้ จึงสักเป็นชื่อของตัวเอง สำหรับความหมายของรูปตัวอักษรแสดงชื่อของตัวเองพบว่า ผู้หญิงชาวหลีจะถือว่าการสักลายชื่อของตัวเองบนร่างกายหมายถึงการทำให้ชีวิตของตัวเองดีขึ้น ทั้งนี้การสักยันต์ด้วยลวดลายที่เป็นชื่อของตัวเองไม่ปรากฏให้เห็นอีกต่อไปเป็นเพียงการบอกเล่าจากการสัมภาษณ์ผู้ยายฮุย (符亚慧)

8) ลายอิสระ ลักษณะของลายอิสระของผู้หญิงหลี ลวดลายนี้แตกต่างกันขึ้นอยู่กับการรับรู้ความงามของแต่ละคน เช่น ผู้หญิงหลีบางคนชอบมีลวดลายอยู่บนแขนซึ่งมีลักษณะการวาดเริ่มต้นด้วยการเชื่อมต่อเส้นตรงสี่เส้นเพื่อสร้างรูปสี่เหลี่ยม จากนั้นเพิ่มจุดในสี่เหลี่ยมนี้เพื่อสร้างเป็นรูปแบบลวดลาย และผู้หญิงหลีบางคนชอบมีลวดลายอยู่บนหน้าอกซึ่งมีลักษณะใช้หลายจุดสักที่หน้าอกเพื่อสร้างเป็นลวดลายและคิดว่าการสักยันต์เป็นสิ่งที่ทำให้สวยขึ้น ฉะนั้นจึงรู้สึกว่าการสักยันต์เปิดเผยจะต้องมีการสักยันต์ด้วย เช่น แขน หน้า มือ ขา และเท้าจึงต้องมีการสักยันต์ด้วย ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความงามของผู้หญิงหลี ดังนั้นจะมีรูปแบบการสักยันต์มากมายที่ไม่สามารถตั้งชื่อบนร่างกายของผู้หญิงหลีได้ สำหรับความหมายของลายอิสระพบว่า ผู้หญิงชาวหลีจะถือว่ารูปแบบลวดลายที่ลายอิสระนี้แสดงถึงความงามของผู้หญิงหลี

นอกจากนี้ยังพบว่าความเชื่อเรื่องการสักยันต์ของกลุ่มชาติพันธุ์หลี หมู่บ้านตงฟาง เมืองตงฟาง มณฑลไห่หนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน มีเรื่องความเชื่อที่แตกต่างกัน มีรายละเอียดต่อไปนี้

1) ลายกบ สำหรับความเชื่อของลายกบพบว่า ผู้หญิงหลีเชื่อว่ากบเป็นสัตว์ที่มีประโยชน์สำหรับผู้หญิงหลีซึ่งกบเป็นสัตว์ที่สามารถกินศัตรูพืชในทุ่งนาและปกป้องพืชผลได้ทำให้การเกษตรได้รับผลผลิตที่ดี นอกจากนี้ผู้หญิงหลียังเชื่อว่ากบเป็นสัตว์ที่มีภาวะเจริญพันธุ์สูงในการสืบพันธุ์เช่นเดียวกับความเชื่อที่ว่าผู้หญิงหลีมีหน้าที่สำคัญคือการเป็นแม่ที่ต้องมีลูกในการสืบทอดตระกูล

2) ลายคราด สำหรับความเชื่อของลายคราดพบว่า การทำเกษตรกรรมสามารถใช้คราดเพื่อเพิ่มผลผลิตพืชผลและปรับปรุงสภาพแวดล้อมของที่ดิน ฉะนั้นผู้หญิงหลีเชื่อว่าใช้คราดทำการเกษตรจะทำงานได้ดีและทำให้ดินดี ผู้หญิงหลีจึงมีความเชื่อว่าคราดเป็นเครื่องมือที่จะทำให้ชาวหลีทำงานได้ดี ถ้าทำงานดีขึ้นก็คือ ดินดี ผลผลิตดีและส่งผลให้ชีวิตดีด้วยสามารถทำให้ชีวิตของผู้หญิงหลีดีขึ้น

3) ลายตะกร้า สำหรับความเชื่อของลายตะกร้าพบว่า ตะกร้าเป็นอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำการเกษตรกรรมเพื่อการเก็บเมล็ดพืชหรือเมล็ดพืชสำรองเป็นอุปกรณ์ที่ขาดไม่ได้ในการทำการเกษตรกรรมเพื่อให้ชีวิตของชาวหลียังคงมีอาหารการกินอยู่ เป็นสิ่งสำคัญที่เก็บกิน และเป็นเครื่องมือครองตำแหน่งสำคัญในการผลิตและชีวิตทางการเกษตรของชาวหลี ผู้หญิงหลีจึงเชื่อว่าลายตะกร้าสามารถทำให้ชีวิตดีขึ้นได้

4) ลายแมลง สำหรับความเชื่อของลายแมลงพบว่า ลายแมลงเป็นแมลงอะไรก็ได้แต่ทุกอย่างที่เกี่ยวกับแมลงต้องมีประโยชน์ที่ดีสำหรับพืชผลและช่วยให้พืชเจริญเติบโตได้ดีและสามารถป้องกันพืชผลไม่ให้พืชผลถูกทำลาย พืชผลเจริญเติบโตได้ดีขึ้นการเก็บเกี่ยวก็จะยิ่งดี จะสามารถทำให้ท้องอิ่มได้และชีวิตของชาวหลีก็จะยิ่งดี ดังนั้นผู้หญิงหลีจึงเชื่อว่าลายแมลงสามารถป้องกันพืชผลและช่วยให้พืชเจริญเติบโตได้

5) ลายผีบรรพบุรุษ สำหรับความเชื่อของลายผีบรรพบุรุษพบว่า ผู้หญิงหลีถือว่าผีบรรพบุรุษเป็นผีที่น่ากลัวที่สุด สามารถควบคุมชะตากรรมและความสุขของมนุษย์และลายผีบรรพบุรุษเป็นลวดลายที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษ ถ้าผู้หญิงหลีไม่มีลวดลายที่บรรพบุรุษกำหนดไว้ เมื่อเสียชีวิตไปแล้วบรรพบุรุษจะไม่ได้ยอมรับเป็นลูกหลานของบรรพบุรุษจะกลายเป็นผีป่า ดังนั้นผู้หญิงหลีจึงเชื่อว่าลายผีบรรพบุรุษจะสามารถปกป้องได้

6) ลายฟ้าผ่า (เหลยกง雷公纹) สำหรับความเชื่อของลายฟ้าผ่า (เหลยกง雷公纹) พบว่าผู้หญิงหลีถือว่า เทพเจ้าเหลยกง (雷公神) สามารถลงโทษคนเลวได้เหมือนควบคุมสวรรค์และแผ่นดินโลกของมนุษย์เทพเจ้าเหลยกง (雷公神) ไม่เพียงเป็นบรรพบุรุษของชาวหลีแต่ยังรวมถึงความเชื่อของชาวหลีด้วยซึ่งชาวหลีเชื่อว่าสามารถใช้พลังงานของเทพเจ้าเหลยกง (雷公神) เพื่อ

ตระหนักถึงความปรารถนาของชาวหลีและสามารถปกป้องตัวเองได้ ฉะนั้นผู้หญิงหลีเชื่อว่ามีเทพเจ้าฟ้าผ่า (เทพเจ้าเหลยกง雷公神) สามารถป้องกันตัวเองได้

7) รูปตัวอักษรแสดงชื่อของตัวเอง สำหรับความเชื่อของรูปตัวอักษรแสดงชื่อของตัวเองพบว่า ผู้หญิงหลีหลายคนยังคงหวังว่าจะได้รับการศึกษา ผู้หญิงหลีเชื่อว่าลายนี้สามารถทำให้ชีวิตของผู้หญิงหลีดีขึ้น เพราะถ้ามีความรู้ ชีวิตของผู้หญิงหลีสามารถดีขึ้นซึ่งมีโอกาสสามารถทำงานอย่างอื่นได้ และสามารถหางานได้มากขึ้น ไม่ใช่แค่การทำเกษตรกรรมแต่ยังรวมถึงงานทั่ว ๆ ไปอีกด้วยเพื่อที่สามารถสร้างรายได้มากขึ้นและชีวิตของผู้หญิงหลีจะดีขึ้น

8) ลายอิสระ สำหรับความเชื่อของลายอิสระพบว่า ผู้หญิงหลีเชื่อว่าลายนี้สามารถสะท้อนถึงครอบครัวและสถานะของผู้หญิงหลี ในเวลานั้นการสักยันต์ได้กลายเป็นลักษณะเฉพาะของสังคม นอกจากนี้ผู้หญิงหลีถือว่ายังมีการสักยันต์จำนวนมากก็ยังดูสวยงามขึ้น แต่ในเวลานั้นมีเพียงคนมาจากครอบครัวที่ร่ำรวยเท่านั้นที่สามารถจ้างช่างสักได้ ครอบครัวที่ยากจนสามารถขอให้ญาติที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการสักยันต์ช่วยมาทำการสักยันต์เท่านั้น ผู้หญิงหลีเชื่อว่ายังมีการสักยันต์จำนวนมากก็ยังดูสวยงามขึ้นและยังสะท้อนถึงครอบครัวร่ำรวยและสถานะยังดี ดังนั้นจะมีการสักยันต์จำนวนมากมายที่ไม่สามารถตั้งชื่อได้และไม่มี ความหมาย

จากการศึกษาความเชื่อเรื่องการสักยันต์ของกลุ่มชาติพันธุ์หลี หมู่บ้านตงฟาง เมืองตงฟาง มณฑลไห่หนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน พบว่าความหมายและความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับการทำเกษตรกรรม การปกป้องตัวเอง การสืบทอดลูก และแสดงถึงสถานะ ผู้หญิงหลีแสดงความปรารถนาที่จะมีชีวิตที่ดีขึ้นผ่านความเชื่อในการสักยันต์ สำหรับผู้หญิงหลีการสักยันต์ไม่ได้เป็นเพียงความเจ็บปวดและความงามของผิวหนังแต่ยังเป็นสัญลักษณ์ของความปรารถนาที่จะทำให้ชีวิตดีขึ้นและสามารถปกป้องตัวเอง อีกทั้งการสักยันต์ไม่เพียงแต่เป็นสัญลักษณ์ของตระกูลเท่านั้น แต่ยังเป็นหน้าที่ในการแสวงหาโชคลาภและปัดเป่าวิญญูณชั่วร้าย ดังนั้นผู้หญิงหลีจึงมีความเชื่อเรื่องการสักยันต์ เมื่อสักยันต์แล้ว อานุภาพของการสักยันต์จะทำให้การเกษตรดำเนินไปอย่างราบรื่นในวิถีชีวิตของผู้หญิงหลีและปกป้องตัวเองได้จะทำให้ชีวิตดีขึ้น

อภิปรายผล

ในทศวรรษ 1930-1940 ผู้หญิงหลีทุกคนต้องมีการสักยันต์ ในทศวรรษนั้นการสักยันต์ของผู้หญิงหลีเป็นความจำเป็นทางสังคม ถ้าผู้หญิงหลีไม่ได้รับการสักยันต์ สังคมหลีจะคิดว่าผู้หญิงหลีผู้นั้นเป็นคนที่แปลก การสักยันต์แสดงถึงความงามสำหรับผู้หญิงหลี ผู้หญิงหลีเริ่มสักยันต์เมื่อ

อายุประมาณ 6-8 ปี และสามารถเริ่มสักในวันที่สองของตรุษจีนในทุกปี ผู้หญิงหลิทุกคนจะสามารถสักได้ปีละหนึ่งครั้งเท่านั้น จำนวนการสักยันต์ของผู้หญิงหลิแต่ละคนแตกต่างกันออกไป บางคนมีการสักยันต์จำนวนมากขึ้นอยู่ว่าแต่ละคนต้องการสักยันต์มากน้อยเพียงใดและสามารถอดทนต่อความเจ็บปวดที่เกิดจากการสักยันต์ได้มากเพียงใด การสักยันต์บนร่างกายส่วนใหญ่พบว่ามีการสักในผู้หญิงที่มีอายุประมาณ 13 ปี ลวดลายของการสักยันต์จะเลือกด้วยตัวเอง ซึ่งมีลวดลายบางอย่างที่ผู้หญิงหลิสักแล้วสามารถอธิบายได้ แต่มีลวดลายบางลวดลายที่ผู้หญิงหลิรู้สึกว่าสวยงามก็สักบนร่างกายแต่ไม่สามารถอธิบายความหมายหรือความเชื่อได้

เมื่อพิจารณาผลการศึกษาพบว่ารูปแบบของลวดลายการสักยันต์ที่ปรากฏบนร่างกายของผู้หญิงหลิส่วนใหญ่ประกอบด้วยจุดและเส้น แต่ละคนมีรูปแบบของลวดลายการสักยันต์ที่แตกต่างกันซึ่งขึ้นอยู่กับการรับรู้ความงามของตัวเอง และความต้องการที่จะแสดงออกถึงความงามของผู้หญิงหลิ

การสักยันต์สำหรับกลุ่มชาติพันธุ์หลิถือว่ามีต้นกำเนิดมาจากเทพตำนานและความเชื่อเรื่องผีบรรพบุรุษ จึงเชื่อว่าเป็นกฎที่บรรพบุรุษทิ้งไว้ให้ลูกหลานว่าต้องสักตามรูปแบบที่กำหนด อีกทั้งยังเป็นแบ่งกลุ่มผู้หญิงในสมัยเกิดสงครามอีกด้วย จากผลการศึกษาดังกล่าวมีความเชื่อมโยงกับงานวิจัยของ นิวัฒน์ ประจักษ์ (2561) ได้ศึกษาเรื่อง สายยันต์ : ภูมิปัญญาการสักยันต์ กรณีศึกษาเครือข่ายสำนักสักยันต์ อาจารย์วัตร หมู่ที่ 12 ตำบลนาแว อำเภอนาวัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้ระบุว่า ลวดลายสวยงามที่เกิดขึ้นอยู่ที่ว่าตัวผู้สักจะชอบแบบไหน เพราะลายสักแต่ละลายจะแตกต่างกันอยู่ที่ตัวบุคคลที่สักเอง นอกจากนี้ในการสักลวดลายแบบสวยงามนี้มีความแตกต่างจากลวดลายการสักแบบอักขระเป็นอย่างมาก เพราะว่าการสักอักขระจะมีเลขยันต์ที่ซับซ้อนและการสักยันต์อักขระจะมีการปลุกของต่างจากการสักแบบสวยงามจะไม่มีมีการปลุกของ นอกจากนี้ยังมีความเชื่อมโยงกับงานวิจัยของ กนกนภัส สาสีศรี (2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง สัตว์และความเชื่อที่ปรากฏบนรอยสักญีปุ่น ได้ระบุว่า ลวดลายรวมถึงความชอบของคนที่ต้องการจะสร้างรอยสักไว้บนร่างกายนั้น รูปแบบของงาน ลายเส้น หรือสีสันทัน ก็สามารถเปลี่ยนแปลงได้เสมอตามกระแสความนิยมในแต่ละช่วงเวลา แต่ ความหมายและความเชื่อที่ต้องการสื่อผ่านงานศิลปะบนร่างกาย เป็นอิทธิพลของความเชื่อทางสังคม ซึ่งแตกต่างจากการสักของผู้หญิงกลุ่มชาติพันธุ์หลิ คือ ไม่ว่าจะเป็นลายสักอะไรจะต้องเกิดจากช่างสัก นอกเหนือจากลายผีบรรพบุรุษต้องสักตามรูปแบบที่บรรพบุรุษทิ้งไว้เท่านั้นงานวิจัยที่ช่วยอธิบายความหมายการสักยันต์ในฐานะการแสดงออกถึงความสวยงามและการรับค่านิยมทางสังคม รวมไปถึงเพื่อการแบ่งแยกกลุ่มของผู้สักยันต์อีกเรื่องหนึ่ง คืองานวิจัย

ของ พระอธิการอาทิตย์ อาทโร (เกิดแจ่ม) (2565) ได้ศึกษาเรื่อง *กุศโลบายการสอนธรรมจากการสักยันต์ในสังคมไทย* ที่ระบุว่า การสักยันต์เปรียบเสมือนเป็นการสร้างหรือเป็นการแสดงออกถึงความเป็นตัวตนของตัวเอง หรือแสดงความเป็นกลุ่มเพื่อที่จะแสดงให้ผู้คนทั้งหลายได้เห็นถึงสิ่งที่ตัวเองต้องการที่จะแสดงออกถึงความชอบในรอยสักหรือการสักลาย หรือเพื่อเป็นการแสดงถึงการสร้างศิลปะบนเรือนร่างในความชอบส่วนตัวที่มีต่อรอยสัก และยังเป็นการที่ได้รับเอาค่านิยมมาจากสังคมที่ตัวเราเองชื่นชอบซึ่งเป็นแบบอย่างในการสักลายการสักร่างกายในมิติของความสัมพันธ์ทางสถานภาพและจุดมุ่งหมายของการสักตามประเพณีนิยมนี้เป็นการสักที่ไม่มีจุดหมายของตนเอง แต่เป็นการสักตามประเพณีนิยม หรือเป็นความเชื่อที่ได้ยึดถือประเพณีปฏิบัติต่อกันมาอย่างยาวนานในเฉพาะกลุ่มเผ่าพันธุ์ของตน เช่น การสักของชาวไทยใหญ่ที่มีรอยสักเป็นเครื่องหมายของการบอกกล่าวว่าเป็นพวกพ้องเดียวกัน จะเห็นได้ว่าการสักเป็นผลมาจากอิทธิพลของสังคมที่ผู้สักดำรงอยู่จนวิจัยต่าง ๆ ที่ผ่านมามีพบว่าการศึกษาเกี่ยวกับการสักยันต์ส่วนใหญ่เกิดจากความเชื่อของแต่ละคน เช่น การสักยันต์แบบคนไทย ซึ่งนับถือพระพุทธศาสนา ทั้งผู้ชายและผู้หญิงส่วนใหญ่มักจะสักในรูปแบบ ยันต์ อักษร เลขยันต์ต่าง ๆ เพื่อนำความโชคดี ปกป้องสุขภาพ และมีความมั่งคั่งซึ่งเป็นรูปแบบที่พบได้ทั่ว ๆ ไป ตามความเชื่อและกระแสนิยมในบริบทนั้น ๆ ทว่าการสักยันต์ของผู้หญิงมีลักษณะที่ชัดเจนว่าการสักยันต์คือ ผู้หญิงเหล่านั้นที่จะต้องสัก เพราะชาวหลี มีตำนานที่เกี่ยวข้องกับการสักยันต์ จึงทำให้เกิดเป็นความเชื่อที่ผู้หญิงหลีต้องสักได้แพร่กระจายมาจนถึงปัจจุบัน

ผลการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบลวดลายบางประการยังสอดคล้องกับงานวิจัยของวังโม (2552) ได้ศึกษาเรื่อง *การสักยันต์และลักษณะทางสังคมของกลุ่มชาติพันธุ์หลี มณฑลไห่หนาน* ที่ระบุว่า ลายกบเป็นการออกแบบการสักยันต์สำหรับผู้หญิงหลีเป็นการแสดงออกของลัทธิการสืบพันธุ์ของผู้หญิงหลี และผู้หญิงหลีถือว่ายิ่งมีลูกจำนวนมากขึ้นยิ่งมีความสุข ผลการศึกษาในลวดลายที่ปรากฏนี้พบในกลุ่มชาติพันธุ์หลี หมู่บ้านตงฟาง เมืองตงฟาง เช่นเดียวกัน และมีความเชื่อที่คล้ายคลึงกันว่าในงานวิจัยของวังโมไม่พบลายสักอื่น ๆ อีกจำนวน 7 ได้แก่ ลายคราด ลายตะกร้า ลายแมลง ลายผีบรรพบุรุษ ลายฟ้าผ่า (เหลยกง 雷公纹) รูปตัวอักษรแสดงชื่อของตัวเอง และลายอิสระ ซึ่งลายที่พบนี้สามารถแบ่งออกได้ตามลักษณะของลวดลาย เช่น การสักยันต์ที่เกี่ยวกับการเกษตร ได้แก่ 1) ลายคราด 2) ลายตะกร้า 3) ลายแมลง ซึ่งทั้ง 3 ลายนี้ แสดงให้เห็นถึงวิถีชีวิตของผู้หญิงหลีที่ดำรงชีวิตด้วยการเกษตร ผู้หญิงหลีไม่เพียงแต่ต้องดูแลครอบครัวเท่านั้น แต่ยังต้องทำงานฉะนั้นการปรุงอาหาร การเก็บเกี่ยวพืชผล โดยใช้เครื่องมือทางการเกษตรมี

ความสำคัญช่วยให้ชีวิตและการทำงานได้ผลผลิตที่ดี ส่วนการมีแมลงที่ดีถือว่าช่วยให้พืชเจริญเติบโตได้ดี ดังนั้นผู้หญิงหลีจึงชอบสักบนร่างกายเชื่อว่าสามารถทำให้ชีวิตดีได้ ด้วยงานวิจัยของวังโมได้รวบรวมลวดลายและการอธิบายถึงความหมาย แต่ไม่ได้ศึกษาความหมายและความเชื่อการสักยันต์ในกลุ่มชาติพันธุ์หลีทุกพื้นที่ ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาในพื้นที่ หมู่บ้านตงฟาง เมืองตงฟาง ส่งผลให้ลายสักที่พบบางลายแตกต่างกัน หรืออาจไม่พบได้ในบางพื้นที่

กล่าวได้ว่า ความเชื่อเรื่องการสักยันต์ของผู้หญิงหลีปรากฏในชีวิตประจำวันของผู้หญิงหลีและสะท้อนให้เห็นถึงบทบาทหน้าที่ของผู้หญิงหลีต้องทำการเกษตรเพื่อเพิ่มรายได้ของครอบครัว และสามารถทำให้ชีวิตของดีขึ้น การศึกษาความเชื่อเรื่องการสักยันต์ของกลุ่มชาติพันธุ์หลี หมู่บ้านตงฟาง เมืองตงฟาง มณฑลไห่หนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน พบว่าความหมายและความเชื่อเรื่องการสักยันต์ของแต่ละลาย การสักยันต์เป็นวัฒนธรรมความเชื่อของผู้หญิงหลีและยังแสดงถึงจิตวิญญาณของผู้หญิงหลีสามารถปกป้องผู้หญิงหลีได้และเป็นวัฒนธรรมความเชื่อที่เก่าแก่ที่สุดที่หลงเหลืออยู่ การสักไม่เพียงเป็นศิลปะบนร่างกายของผู้หญิงหลีแต่ยังสะท้อนให้เห็นถึงความคิดดั้งเดิมของชาวหลีอย่างลึกซึ้ง ดังนั้นการสักยันต์ของผู้หญิงหลีเป็นความเชื่อที่ได้รับการสืบทอดมาอย่างต่อเนื่องจากความเชื่อดั้งเดิมของชาวหลีในอดีต รูปแบบของลวดลายการสักยันต์ยังได้รับอิทธิพลจากแนวคิดเรื่องจิตสำนึกชีวิตและแนวคิดเรื่องวิญญาณซึ่งมีความเคารพต่อสิ่งที่มีชีวิตตามธรรมชาติและบรรพบุรุษของชาวหลีด้วย ทว่าศิลปะบนร่างกายที่เป็นอัตลักษณ์แบบโบราณนี้กำลังค่อยๆ เลือนหายไป ประวัติศาสตร์การสักยันต์ของกลุ่มชาติพันธุ์หลีก็จะสิ้นสุดลงเช่นกัน ความงดงามของศิลปะบนร่างกายนี้คงเพียงมีรูปแบบและเอกสารเท่านั้นที่อยู่ในโลก

เอกสารอ้างอิง

- กนกนัทธ์ สาสีศร. (2563). **สัตว์และความเชื่อที่ปรากฏบนรอยสักญี่ปุ่น**. บทความวิจัยปริญาอักษรศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร .
- โจว เหยียน หลิง. (2550). **การศึกษาลักษณะภูมิภาคและความหมายแฝงของศิลปะรอยสักโบราณ**. มหาวิทยาลัยครูกวางตุ้งเฉาโจวฮั่นซาน.
- ชนกภรณ์ นรากร. (2548). **วิวัฒนาการการสักและวัฒนธรรมมวลชนกับการสักรอยศิลปะ**. วิทยานิพนธ์ นิเทศศาสตร์ธุรกิจ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย.

นิวัฒน์ ประจักษ์. (2561). สายยันต์ : ภูมิปัญญาการสักยันต์กรณีศึกษาเครือข่ายสำนักสักยันต์
อาจารย์วัตร หมู่ที่ 12 ตำบลนาแ้ว อำเภอดงขาง จังหวัดนครศรีธรรมราช. มหาวิทยาลัย
ราชภัฏนครศรีธรรมราช. นครศรีธรรมราช.

พระอธิการ อาทิตย์อาทโร(เกิดแจ่ม). (2565). กุศโลบายในการสอนธรรมจากการสักยันต์ใน
สังคมไทย. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระนครศรีอยุธยา.

ภัทรพล ภูริดำรงกุล. (2553). ผู้หญิงกับการสักยันต์: กระแสแฟชั่นหรือการพยายามสร้าง อัน
ลักษณะ? วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.

วัง โม. (2552). การสักยันต์และลักษณะทางสังคมของกลุ่มชาติพันธุ์หลี มณฑลไห่หนาน
มหาวิทยาลัยซูโจว, เมืองซูโจว.

หลิว เฉียน. (2565). รูปแบบและความเชื่อการสักยันต์ไทยของกลุ่มชาวจีนในประเทศไทยและ
สาธารณรัฐประชาชนจีน. มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ, สมุทรปราการ.

ผู้เขียน

ZHAO JUE*

สุภาวดี ยาดิ

Truong Thi Hang

คณะมนุษยและสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

119 หมู่ 9 ถนนลำปาง-แม่ทะ ต.ชมพู อ.เมือง จ.ลำปาง 52100

e-mail: 664018968@qq.com